

UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ” DIN CHIȘINĂU

Cu titlul de manuscris
37.091:821.135.1.09:373.3 (043.2)

DOBRIN Nicoleta

**VALORIFICAREA METODOLOGICĂ A TEXTULUI LITERAR ÎN PROCESUL
DE STUDIERE A LITERATURII ROMÂNE ÎN CLASELE PRIMARE**

532.02-Didactica școlară pe trepte și discipline de învățământ

REZUMATUL

Tezei de doctor în științe ale educației

CHIȘINĂU, 2026

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale „Științe ale Educației”,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Componența Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat:

BURLACU Alexandru, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, **președintele comisiei**,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

STRAH Lidia, doctor, conferențiar universitar, **conducător de doctorat**,

Universitatea de Stat din Moldova din Chișinău

1. **SOBOL Aliona**, doctor, conferențiar universitar, **referent oficial**, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău
2. **CĂRUNTU Nina**, doctor, conferențiar universitar, **referent oficial**, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
3. **PESCARU Maria**, doctor, conferențiar universitar, **referent oficial**, Universitatea Națională de Științe și Tehnologie Politehnica București, Centrul Universitar Pitești
4. **HERȚA Lilia**, doctor, conferențiar universitar, **referent oficial**, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
5. **STRĂJESCU Natalia**, doctor, conferențiar universitar, **referent oficial**, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Susținerea tezei va avea loc la **25 septembrie 2026, ora 10.00**,
în ședința Comisiei de susținere publică a tezei de doctor
din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Sala
Senatului, bl.2, str.Ion Creangă, MD-2069.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate pe pagina web a Universității
Pedagogice de Stat „Ion Creangă”(www.upsc.md) și pe pagina web a ANACEC
(www.anacec.md).

Rezumatul a fost expediat la 24 august, 2026.

Președintele comisiei:

BURLACU Alexandru,

Doctor habilitat în filologie , profesor universitar

Conducător științific:

STRAH Lidia,

doctor în pedagogie, conferențiar
universitar

Autoare:

DOBRIN Nicoleta

©Nicoleta DOBRIN, 2026

CUPRINS

Reperete conceptuale ale cercetării.....	4
Conținutul tezei.....	10
Concluzii generale și recomandări	30
Bibliografie	33
Lista publicațiilor autorului la tema tezei.....	35
Adnotare (română și engleză)	37

Lista abrevierilor:

În limba română:

TL -text literar

TLA - text literar autentic

CL- text instrucție, asimilare metodologică, competențe lectorale

CCL- competențe de comunicare literară

CL - competențe lingvistice competențe socio-culturale

MVDTL - Modelul de valorificare didactică a textului literar

În limba engleză:

TL - literary text.

TLA - authentic literary text.

CL-text instruction, methodological assimilation, lecturer skills. **CCL**-powers of literary communication.

CL - language skills socio-cultural competences.

MVDTL - Model of didactic valorization of the literary text

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei de cercetare

În ultimele decenii, învățarea textului literar a fost, cu siguranță, un domeniu de cercetare polarizat, în special, odată cu adoptarea procesului de predare-învățare-evaluare a textului literar bazat pe competențe în curriculum școlar, care presupune o centrare asupra elevului prin interesul lui pentru valorificarea metodologică a textului literar, special la ceea ce învață și la modul în care îl învață, decât la ceea ce i se predă.

Analiza cercetărilor referitor la valorificarea metodologică a textului literar în învățământul primar a scos în evidență necesitatea formării cadrelor didactice competente, capabile să asigure o predare-învățare autentică, formativă și relevantă pentru elevi, să monitorizeze progresul în mod activ, ajustând strategiile de predare-învățare pentru a asigura succesul elevilor, să furnizeze un feed-back cuprinzător, înțelegător și motivațional, adresându-se nevoilor individuale ale elevilor, să creeze un mediu de încredere și deschidere în procesul de predare-învățare-evaluare al textului literar.

În contextul învățământului formativ-productiv, nu studiul literaturii române ar trebui să ne preocupe, ci elevul în atitudinea lui față de valorile textului literar ale literaturii române. Astfel, apare necesitatea utilizării textului literar ca punct de pornire în procesul de predare-învățare a literaturii române, luând în considerare faptul că tocmai textul literar este cea mai bogată unitate funcțională. Textul literar antrenează elevii în însușirea și perfectarea deprinderilor de asimilare a conținuturilor literare; textul literar este un factor de informare și modelare a comunicării literare aflate sub semnul valorii, un model de cunoaștere a limbajului literar la care tindem să ajungă elevii. Atunci când elevul dispune de un registru al unităților literare mai bogat și mai nuanțat, fără îndoială, va stăpâni modalitățile literare de exprimare, va putea mai bine să înțeleagă diferite conținuturi literare, liber își va exprima ideile și opiniile sale. De aceea, cu siguranță putem spune că mesajul lecturii artistice determină importante modificări în exprimarea literară și comportamentală a elevilor.

Învățarea literaturii române în ciclul primar, prin intermediul textului literar, este o temă actuală pentru învățământul primar atât în România, cât și în Republica Moldova. Explorarea textului literar în practica educațională se explică prin faptul că textul literar răspunde necesităților lingvistice, culturale, intelectuale și estetice ale elevilor și contribuie la dezvoltarea armonioasă a personalității elevului. Utilizarea textului literar, ca temelie pentru învățarea literaturii române în clasele primare, trezește curiozitatea și interesul elevilor.

Valorificarea metodologică a textului literar cercetează obiective instructiv-

educative și formative complexe. Astfel, un prim obiectiv este acela de a-i ajuta pe elevi să asimileze literatura română, pentru a o folosi ca mijloc de exprimare și comunicare literară. Valorificarea metodologică a textului literar contribuie, de asemenea, la sensibilizarea elevilor față de mesajul literar-artistic „dăruit” de autor, la cultivarea capacităților estetice, a discernământului critic și a judecății literare de valoare.

Abordarea textului literar ca factor al educației literare a elevului este în atenția cercetătorilor Adam J. M. [43], Ardeleanu S. M. [2], Dersidan J. [13], Gagne R.[16], Granaci [17], Țugui T. [24].

Astfel în ultimele decenii obiectul de cercetare al didacticienilor a fost procesul de însușire a literaturii române de către elevii claselor primare în aspectul educației literar-artistice: Vl. Pîslaru [30] – Perspectiva literară și culturală; C. Parfene [27] – Teoria orientării comunicativ-literară; Oprea C.L.[26] – Abordarea strategiei didactice interactive în predarea- învățarea literaturii române.

Problematica textului literar a constituit obiectul de studiu în lucrările semnate de R. Jakobson [22], R. Barthes. [49], M. Eco [14], P. Cornea [10], M. Vasile [42], C. Parfene [27] , S. Cemortan C [8] etc., care au lucrat asupra specificului textului, structura, funcțiile, valoarea lui informativă și formativă; iar valorificarea metodologică a textului literar , ca factor al însușirii conținuturilor literare , a devenit în continuare o strategie de cercetare în perspectivă.

Prezintă interes teoriile, conceptele, ideile din domeniul psihopedagogiei, lingvisticii, psiholingvisticii, științelor comunicării literare: teoria lingvistică a textului (E. Coșeriu [11], O. Ducrot, J.M.Schaeffer [50],; H. F. Plett [45]); perspectiva discursivă (W. Edmonson [46]); conceptul de literalitate (P. Cornea [10], R. Jakobson [22], Y. Lotman [47]); teoria funcțiilor textuale (C. Parfene [27]); conceptul pragmaticii textuale (C. Șchiopu [39]); importanța valențelor formative ale textului literar (C. Parfene [27], N. Eftenie [15], I.Șerdean [40], Vl. Pâslaru [30], E. Botezatu [3], S. Cemortan[21]); concepții privind predarea și învățarea blocurilor semantico-verbale (W. Rivers [33], M. Grigoroviță [19]); abordări privind valorificarea metodologică (I. Cerghit [9], I. Neacșu [25], T. Callo [7], L. Granaci [17]); concepții referitoare la tehnologiile educaționale moderne (D. Pătrașcu [29], Vl. Guțu [20]) ; recomandările și sugestiile consiliului Europei în domeniul procesului de învățământ.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemei de cercetare

Practica educațională solicită cercetarea conținutului literar și a modalităților de valorificare metodologică a textului literar din perspectiva stabilirii impactului ei benefic asupra formării competențelor lectorale și dezvoltării armonioase a

personalității elevilor, deoarece, actualmente, explorarea textului literar în ciclul primar de către cadrele didactice de cele mai deseori se reduce la citirea și expunerea opiniilor , determinând problema cercetării care se profilează reieșind din faptul că, deși s-au stabilit și se mai stabilesc direcțiile prioritare de asigurare a calității de predare-învățare a literaturii române în clasele primare, textul literar este insuficient valorificat metodologic sub aspectul promovării învățării motivate a conținuturilor literare. În această ordine de idei, obiectul cercetării îl constituie procesul de valorificare metodologică a textului literar în cadrul învățării literaturii române prin intermediul textului literar în ciclul primar.

Încadrarea temei în preocupările internaționale, naționale, în context inter- și transdisciplinar.

La nivel internațional, educația literară reprezintă o componentă importantă a formării competențelor de literație promovate de UNESCO, OECD și Consiliul Europei. Documentele și recomandările acestor organizații subliniază necesitatea dezvoltării capacității elevilor de a înțelege, interpreta și valorifica texte diverse, inclusiv texte literare, încă din primii ani de școlaritate. Studiile internaționale privind literația evidențiază rolul lecturii literare în dezvoltarea gândirii critice, a creativității, a inteligenței emoționale și a competențelor de comunicare.

În Republica Moldova, în perioada 2019-2025, relevante investigații științifice privind limbajul literar al elevilor și al profesorilor sunt semnate de L. Strah [32], [34], [35], [36], [37], [38], [51], Burlacu A. [4], [5], [6], prin care ei contribuie semnificativ la valorificarea **didactică a textului literar**.

Reperete epistemologice ale cercetării s-au constituit pe fundalul unui sistem de idei reprezentate în: aria preocupărilor directe , privind definirea noțiunii de text , se înscriu investigațiile cercetătorilor W. Edmonson [46], M. Bahtin [44], P. Cornea . [10] , J. Kristeva [23], E. Coșeriu [11], L. Ionescu-Ruxăndoiu [21] . De fapt, definițiile textului variază în funcție de disciplinele și de metodele explorării. Utilizat în procesul educațional, textul este abordat ca „secvență discursivă, înscrisă într-un domeniu specific de activitate”.

Abordând problema specificului literar cercetată de R. Jakobson [22] , P. Cornea [10], C. Parfene [27], M. Bahtin [44] , C. New [48], putem afirma că textul literar este subordonat unui scop artistic și are ca dominantă valoarea estetică. El este constituit din două coordonate: una intangibilă (structură, limbaj poetic, componenta informativă a conținutului) și alta convențională (mesajul sugerat). Scopul emiterii unui text literar este acela de a prezenta imaginea unei lumi posibile și de a transmite idei și sentimente.

Relevanța studierii motivației elevilor din învățământul primar pentru învățarea limbajului literar rezultă din noutatea acestei teme, care acum două decenii în urmă a fost insuficient cercetată în domeniu. rezidă în identificarea cadrului de referință al textului literar, argumentarea valorii formative a textului literar în aspectul celor patru deprinderi curriculare integratoare: comprehensiunea orală, comprehensiunea scrisă, exprimarea orală și exprimarea scrisă; demonstrarea eficienței valorificării metodologice a textului literar în învățarea literaturii române prin intermediul textului literar în clasele primare; elaborarea și fundamentarea teoretico- practică a Modelului de valorificare didactică a textului literar.

Problematica cercetării se referă la: Valorificarea potențialului noilor tehnologii educaționale în asigurarea calității procesului de instruire la nivelul învățământului primar presupune utilizarea unor instrumente didactice moderne, menite să sprijine formarea competențelor de comunicare literară. Această abordare se concentrează pe dezvoltarea unor tehnici și metode adaptate, care să contribuie la performanțele elevilor în domeniul literaturii române. În contextul însușirii limbajului literar, se pune accent pe caracterul său funcțional și pe integrarea acestuia în situații reale de comunicare, conform perspectivei care susține necesitatea plasării elevului în contexte autentice pentru a-i stimula exprimarea și înțelegerea literară. Se observă, astfel, o necesitate stringentă de a identifica și implementa strategii moderne de predare care să integreze tehnologiile educaționale și să stimuleze motivația elevilor pentru valorificarea didactică a textului literar.

Prin urmare, **problema o reprezintă valorificarea didactică a textului literar în perspectiva sporirii învățării elevilor din ciclul primar .**

Problema de cercetare constă în necesitatea unei cercetări orientate spre fundamentarea teoretică și practică a unor tehnici de instruire care să răspundă cerințelor curriculumului național, cu accent pe poziționarea elevului în centrul procesului educațional. În acest sens, explică preocuparea noastră pentru soluționarea următoarelor contradicții:

- a) caracterul formativ declarat al programei și orientarea predominant funcțională a activităților de lectură;
- b) centralitatea textului literar și lipsa unor repere metodologice explicite pentru valorificarea acestuia;
- c) diversitatea textelor literare propuse și nivelul redus de stimulare a învățării motivate;

Scopul investigației: constă în consemnarea epistemologică a textului literar și valorificarea lui în practica educațională , prin aplicarea **Modelului de valorificare didactică a textului literar.**

Ipoteza cercetării vizează învățarea literaturii române prin intermediul textului literar în ciclul primar , prin valorificarea metodologică a textului literar va fi posibilă și eficientă în condițiile în care:

- va fi stabilit cadrul referențial al textului literar;
- va fi identificat potențialul formativ al textului literar în context curricular;
- vor fi racordate finalitățile formative ale textului literar la competențele lectorale.

Obiectivele investigației : scopul cercetării a generat următoarele obiective:

- analiza surselor conceptuale și studiul literaturii române privind statutul textului literar în
- procesul de învățare a conținuturilor literare;
- abordarea teoretică a posibilităților cognitive și formative ale textului literar;
- elucidarea conținutului și a modalităților de valorificare metodologică a textului literar;
- consemnarea dimensiunii practic-operaționale de formare a competențelor lectorale la
- literatura română în baza textului literar;
- stabilirea descriptorilor de performanță a competențelor lectorale în cadrul procesului de
- învățare a literaturii române în clasele primare în baza textului literar;
- elaborarea Modelului de valorificare didactică a textului literar și validarea lui prin experiment.

Sinteza și justificarea metodelor de cercetare: În demersul investigațional au fost aplicate metodele:

- **metode teoretice:** documentarea științifică, analiza și sinteza epistemologică, modelarea teoretică.
- **metode empirice:** analiza factologică, testul, textul formativ, observarea directă, modelarea practică, colectarea de date, experimentul pedagogic (de constatare, de formare, de control).

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării constă în: rezidă în identificarea cadrului de referință al textului literar, argumentarea valorii formative a textului literar în aspectul celor patru deprinderi curriculare integratoare: comprehensiunea orală, comprehensiunea scrisă, exprimarea orală și exprimarea scrisă; demonstrarea eficienței valorificării metodologice a textului literar în învățarea literaturii române prin intermediul textului literar în clasele primare; elaborarea și fundamentarea teoretico- practică a **Modelului de valorificare didactică a textului literar.**

Rezultate obținute ce contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante în cercetare se referă la stabilirea fundamentelor psihopedagogice și conceptualizarea științifică a *Modelului de valorificare a textului literar* prin elaborarea și valorificarea coerentă a mecanismului *dezvoltării limbajului literar al elevilor în învățământul primar*.

Semnificația teoretică a cercetării constă în: este motivată de: valoarea formativă a textului literar consemnată de valorificarea metodologică, ce are un impact benefic asupra competențelor lectorale; valorificarea metodologică a textului literar care oferă posibilități mari pentru modelarea personalității elevului prin prisma comportamentului verbal; implementarea **Modelului de valorificare didactică a textului literar** în cadrul învățării literaturii române prin intermediul textului literar în clasele primare demonstrează valoarea lui formativă și evidențiază dezvoltarea deprinderilor curriculare integrate: comprehensiunea orală, comprehensiunea scrisă, exprimarea orală și exprimarea scrisă.

Valoarea praxiologică a investigației este certificată de elaborarea și validarea experimentală a *Modelului de valorificare a textului literar* în cadrul orelor de literatură română, destinat elevilor din ciclul primar. Fundamentele teoretice dezvoltate prin cercetare pot constitui un suport epistemologic valoros pentru elaborarea ghidurilor metodologice destinate cadrelor didactice, precum și a materialelor didactice auxiliare pentru elevi. Acestea pot contribui la modelarea comportamentului verbal și literar al elevilor, prin conturarea unor strategii inovatoare de organizare a curriculumului disciplinar specific literaturii române.

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat prin cercetări teoretice prezentate în cadrul conferințelor științifice și experimentale desfășurate cu profesori și elevi din învățământul primar în Rezultatele cercetării au fost prezentate și aprobate la seminarele instructiv-metodice **organizate la Școala Gimnazială Numărul 13 din Râmnicu-Vâlcea, județul Vâlcea** în cadrul **conferințelor științifice internaționale**:

Publicațiile la tema tezei: 12 lucrări științifice dintre care: 3 articole în reviste de profil, 9 articole în lucrările conferințelor internaționale și naționale publicate în România și R. Moldova.

Structura și volumul tezei: introducerea, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, surse bibliografice și anexe.

Concepte – cheie: text literar (TL), text literar autentic (TLA), text instrucție, asimilare metodologică, competențe lectorale (CL), competențe de comunicare literară (CCL), competențe lingvistice (CL), competențe socio-culturale.

SUMARUL COMPARTIMENTELOR TEZEI

În **Introducere** este argumentată actualitatea teoretico-practică a temei, este reflectat gradul de cercetare a investigației, sunt formulate: problema, obiectivul, scopul, ipoteza și obiectivele cercetării. Se precizează eșantionul experimental, este ilustrată valoarea teoretică și aplicativă a cercetării, se înaintază tezele pentru susținere, este indicată inovația științifică.

CAPITOLUL I Textul literar în diversitatea formelor lui de manifestare. Vizează analiza cadrului al domeniului abordat – delimitările conceptuale ale textului și ale literalității, specificul, structura internă și funcțiile textului literar. În aria preocupărilor directe , privind definirea noțiunii de text , se înscriu investigațiile cercetătorilor W. Edmonson [46], M. Bahtin [44], P. Cornea [10] , J. Kristeva [23] , E. Coșeriu [12], L. Ionescu-Ruxăndoiu [21] . De fapt, definițiile textului variază în funcție de disciplinele și de metodele explorării. Utilizat în procesul educațional, textul este abordat ca „**secvență discursivă, înscrisă într-un domeniu specific de activitate**”.

În cuprinsul paragrafelor capitolului se delimitează aspectele de influență formativă a textului literar în cadrul procesului de învățare a conținuturilor literare în ciclul primar.

Abordând problema specificului literar cercetată de R. Jakobson [22] , P. Cornea [10], C. Parfene [27], M. Bahtin [44] , C. New [48] , putem afirma că textul literar este subordonat unui scop artistic și are ca dominantă valoarea estetică. El este constituit din două coordonate: una intangibilă (structură, limbaj poetic, componenta informativă a conținutului) și alta convențională (mesajul sugerat). Scopul emiterii unui text literar este acela de a prezenta imaginea unei lumi posibile și de a transmite idei și sentimente.

Privit ca sistem alcătuit din mai multe straturi, textul literar a constituit obiectul cercetării multor teoreticieni ai literaturii (I. Albulescu[1] , N. Eftenie [15]). Textul literar este un produs finit, are un început și un sfârșit, formează o entitate autonomă și este dotat cu o organizare internă bine definită.

Explorat în cadrul procesului de învățare a conținuturilor literare în ciclul primar, textul literar îndeplinește o serie de funcții printre care cele mai importante sunt: funcția comunicativă, referențială, informativă, motivațională, formativă, estetică și expresivă.

Textul literar se definește ca o formă complexă de comunicare artistică , în care limbajul depășește funcția sa strict informativă și devine un instrument al expresivității, al sugestiei și al creației estetice. El nu redă fidel realitatea, ci o **transfigurează prin imaginația și sensibilitatea autorului**, construind o lume

fictivă, verosimilă doar în interiorul său, dar capabilă să transmită adevăruri umane profunde. Astfel, textul literar se află la granița dintre real și imaginar, dintre experiența individuală a autorului , scriitorului și universalitatea sentimentelor.

Din perspectiva teoretică, delimitarea textului literar de alte tipuri de texte se realizează prin **funcția estetică a limbajului**, prin **ficționalitate** și **plurisemantism**, prin prezența unei **viziuni artistice** care dă sens și coerență întregului univers textual. Spre deosebire de textul științific sau informativ, care urmărește transmiterea clară a unei idei, textul literar provoacă o experiență de lectură, o trăire intelectuală și afectivă, punând accent pe **puterea sugestiei și a emoției**.

Analiza **structurii interne** a textului literar evidențiază organizarea sa pe mai multe niveluri interdependente: **tematic, compozițional, stilistic, narativ și simbolic**. Fiecare dintre aceste niveluri contribuie la edificarea sensului global al operei.

- **Nivelul tematic** definește universul de idei, temele și motivele care dau identitate textului.
- **Nivelul compozițional** arată modul în care este structurată materia epică, lirică sau dramatică, asigurând echilibrul și coerența.
- **Nivelul stilistic** relevă originalitatea limbajului artistic, prin figurile de stil, ritm, repetiții și alte mijloace expresive.
- **Nivelul narativ**, specific textului epic, configurează relațiile dintre narator, personaje, timp și spațiu, în timp ce **nivelul simbolic** conferă profunzime și sensuri multiple, deschizând opera către interpretări variate.

Prin îmbinarea acestor dimensiuni, textul literar se dovedește a fi o **structură vie**, un organism artistic coerent, capabil să comunice emoție, idee și frumos. El devine, astfel, nu doar o construcție lingvistică, ci o **operă de artă în care limbajul se transformă în valoare estetică**. Înțelegerea unui text literar presupune, prin urmare, nu doar recunoașterea componentelor sale formale, ci și descifrarea **viziunii autorului**, a **universului său simbolic** și a **mesajului uman** transmis cititorului.

În concluzie, textul literar reprezintă expresia supremă a creativității lingvistice și a sensibilității artistice. El reflectă relația dintre om și lume, dintre real și imaginar, dintre cuvânt și sens, fiind totodată , o punte între rațiune și emoție. Prin bogăția sa de sensuri și prin structura sa internă complexă, textul literar rămâne un spațiu al reflecției, al frumosului și al cunoașterii, confirmând puterea inepuizabilă a limbajului de a transforma realitatea în artă.

În CAPITOLUL II Conceptualizarea teoretică și structurală a Modelului de valorificare didactică a textului literar prezintă, domeniul

investigațional care se concentrează asupra valențelor formative ale valorificării metodologice a textului literar în procesul de învățare a conținuturilor literare.

De aceea trebuie să menționăm că textul literar autentic este o structură complexă, în care componentele se interacționează , iar întregul se reflectă în fiecare dintre detaliile ce contribuie la configurarea lui.

Astfel putem confirma că problema utilizării literaturii române în cadrul activităților de educație și instruire a elevilor au fost consacrate investigațiile cercetătorilor: C. Parfene [27], I. Șerdean [40], E. Botezatu [12], Vl. Pâslaru [30] , C.L. Oprea[26], etc.

Dacă ne referim la ideile cercetătorilor menționați, constatăm că textul literar contribuie la cultivarea unor atribute speciale ale dezvoltării umane, într-o ierarhie , care apelează la gândire, limbaj, emoții, sentimente, imaginație, interese. Textul literar răspunde necesităților lingvistice, culturale, intelectuale și estetice; utilizarea lui ca bază pentru învățarea literaturii române în clasele primare , trezește curiozitatea , interesul elevilor și contribuie la dezvoltarea armonioasă a personalității elevilor.

În cadrul cercetării am propus să analizăm manualele de literatură română pentru clasa I-a, a II-a din perspectiva valorificării metodologice a textului literar și s-a constatat că există un decalaj între numărul de texte literare autentice utilizate de autorii manualelor.

Deși textele literare n-au dispărut complet din manualele de literatură română, problema nu ține atât de locul lor în abordarea comunicării literare, cât de faptul că textele literare nu sunt valorificate metodologic. Nici exersarea textului literar autentic într-o serie de exerciții tradiționale, obișnuite nu garantează angajarea personalității subiectului. Din contră, el va rămâne un observator pasiv al acestui **„document autentic”** și nu va participa în mod real într-o situație de comunicare literară.

De aceea, textul literar autentic ocupă un loc important în procesul de învățare a operelor literare în clasele primare, prin intermediul lui se realizează scopurile constructiv-educative. Elaborând Modelul de valorificare didactică a textului literar, am aderat la criteriile de selectare a textelor propuse de autorii Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi, cum ar fi:

- complexitatea lingvistică;
- tipul textului;
- structura textului, lungimea textului;
- interesul manifestat de elev, tipul de răspuns așteptat.

În această ordine de idei subliniem faptul că valorificarea metodologică a textului literar trebuie organizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea celor patru deprinderi integratoare: comprehensiunea orală, comprehensiunea scrisă, exprimarea orală și exprimarea scrisă.

Valorificarea metodologică a textului literar contribuie la formarea competențelor lectorale, în baza cărora se formează și se dezvoltă competențele lingvistice, de comunicare literară și socio-culturală.

Prin elaborarea Modelului de valorificare didactică a textului literar încercăm să promovăm un învățământ modern care poate să ajute la formarea gândirii independente și creative a elevilor, valorificând întregul potențial intelectual, afectiv și motivațional al acestora .

CAPITOLUL III „Validarea experimentală a Modelului de valorificare didactică a textului literar” reflectă cercetarea experimentală care s-a bazat pe rezultatele investigației teoretice și care s-a desfășurat în Școala Gimnazială Numărul 13 , din orașul Râmnicu-Vâlcea, județul Vâlcea, România. Eșantionul experimental l-au constituit 110 elevi din clasa I și clasa a II-a.

Cercetarea experimentală a inclus trei etape: experimentul de constatare, experimentul de formare și experimentul de control.

Obiectivele **experimentului de constatare** au vizat analiza manualelor școlare, stabilirea nivelului de receptare a textului literar autentic de către elevi și determinarea nivelului inițial de posedare a competențelor lectorale. Obiectivul principal al experimentului de constatare rezidă în stabilirea nivelului de posedare a competențelor lectorale a fiecărui elev din eşantionul experimental de bază constituit din 56 elevi și eşantionul de control 54 elevi ; au fost aplicate 2 teste de evaluare. Drept criterii de evaluare a competenței lectorale au fost selectate și adaptate cele elaborate de Cadrul European de Referință pentru Limbi, pe niveluri.

Experimentul de formare a avut drept scop: implementarea **Modelului de valorificare didactică a textului literar** ; abordarea valorificării metodologice a textului literar ca factor al învățării operelor literare în clasele primare. În cadrul experimentului de formare, care s-a desfășurat în două etape, s-a aplicat **Modelul de valorificare didactică a textului literar** , s-au utilizat metode și tehnici activ-participative , care asigură eficientizarea învățării operei literare.

La prima etapă s-au propus patru texte literare autentice și câteva etape și metode de explorare a acestor texte , finalitatea fiind un test formativ. La etapa a doua a experimentului de formare s-au utilizat , de asemenea, patru texte literare autentice, etape și metode de abordare a lor și un test formativ.

La etapa finală a experimentului pedagogic s-a propus testarea eficienței **Modelului de valorificare didactică a textului literar** și compararea nivelului de

posedare a competențelor lectorale ale elevilor din eșantionul experimental și din eșantionul de control.

În cadrul **experimentului de control** au fost implicați toți cei 54 elevi de la etapa experimentului de constatare. În cadrul probei de control s-au aplicat două teste de evaluare.

Datele obținute au demonstrat că elevii din eșantionul experimental au beneficiat de o formare și dezvoltare a competențelor lectorale, acumulând blocuri de unități literare suficiente pentru a produce mesaje corecte și coerente.

Diferența evidentă dintre experimentul de constatare și cel de control evidențiază faptul că aplicarea **Modelului de valorificare didactică a textului literar** a fost rezultativă, obiectivele propuse au fost atinse.

Obiectivele **experimentului de constatare** va ține cont de analiza manualelor școlare, stabilirea nivelului de receptare a Textului Literar al limbii române de către elevi și determinarea nivelului inițial de posedare a competențelor lectorale la literatura română.

Obiectivul principal al EC (eșantionul de control) rezidă în stabilirea nivelului de posedare a competențelor lectorale a fiecărui elev din EE (eșantionul experimental) de bază constituit din 56 de elevi și EC (eșantionul de control) 54 de elevi, cât și disponibilitățile de formare a acestora. În acest sens, vom aplica 3 probe constatare, sub formă de teste de evaluare, fiecare probă vizând o competență lectorală, prin aplicarea unor instrumente de măsurare-apreciere a acestora.

Tabelul 3.1. Nivelurile de evaluare a Competențelor Lectorale la literatura română

Nivel	Descriptori*
A Minim	Poate să răspundă la întrebări simple și directe cu condiția să fie ajutat la formularea unui răspuns, utilizând un repertoriu elementar de cuvinte, expresii și fraze simple izolate; posedă un minimum de cuvinte și expresii uzuale din text; utilizează în mod limitat câteva structuri sintactice și forme gramaticale simple și obișnuite; nu poate să-și exprime corect punctul de vedere.
B Mediu	Face față unui număr limitat de întrebări simple și directe în baza textului, reproducând cuvinte sau mici enunțuri din text ; stăpânește un vocabular tematic suficient pentru a se exprima pe marginea textului , cu toate acestea se mai produc „erori serioase” când ajunge la exprimarea unui gând mai complicat; întrebuințează corect structuri simple, dar comite sistematic greșeli elementare; își expune parțial punctul de vedere.
C Avansat	Poate să răspundă la întrebări fără a se limita la simpla reproducere , parafrazând simplu mici pasaje scrise, folosind cuvintele din text , efectuând sinteza și evaluarea informațiilor; poate face o descriere a evenimentelor sau a personajelor și a sentimentelor lor; stăpânește un vast repertoriu lexical și de expresii lexico-gramaticale care îi permit să argumenteze și să interpreteze conținutul textului; întrebuințează cu exactitate suficientă câteva structuri frecvente ; poate să aprecieze

	evenimentele ,își expune pe scurt opiniile , prezentând explicații potrivite.
--	---

*Descriptorii au fost elaborați cu ajutorul îmbinărilor unor elemente din diferite scale propuse de autorii Cadrului European de Referință pentru Limbi.

Analiza cantitativă a rezultatelor obținute o reflectăm în tabelul 3.2.

Tabelul 3.2 - Gradul de posedare a competențelor lectorale la etapa de constatare

Nivel	Eșantionul experimental (56 elevi)		Eșantionul de control (54 elevi)	
	Nr. Elevi	%	Nr. Elevi	%
A	30	53,57 %	30	55,55 %
B	22	39,28 %	21	38,88 %
C	4	7,14 %	3	5,55 %

Valorile cercetării literare, demonstrate de elevi pe parcursul experimentului de constatare, sunt prețioase, deoarece ne direcționează asupra unor niveluri de formare a respectivei competențe, luând în vedere acțiunile de îmbunătățire a activității de educație literar-artistică. Însă, nivelurile demonstrate de formare a Cercetării Literare nu pot fi apreciate ca satisfăcătoare, deoarece la majoritate parametrilor răspunsurile pozitive dau în sumă mai puțin de 50 %.

Prin abordarea analitică a fenomenelor examinate, din perspectiva necesităților de formare a Competențelor Literare, am constatat următoarele:

- elevii au tendința de a aștepta ajutorul învățătorului în ceea ce privește exprimarea propriilor opinii;
- elevii trebuie antrenați în a-și exprima gândurile, ideile și sentimentele, în activitățile de continuitate a subiectului, în sintetizarea informației textuale, în aprecierea evenimentelor și în formarea concluziilor;

Rezultatele constatative sintetizate ne-au condus spre următoarea concluzie:

Procentul mare de elevi la nivelul A (minim) din Eșantionul Experimental și cel de Control (53,57% și 55,55%) demonstrează „slaba” orientare comunicativă a elevilor a noțiunii de Literatură *, un grad redus de posedare a Competențelor Lectorale și constituie un obiectiv esențial în aria problematicii de formare a acestor competențe prin aplicarea Modelului de Valorificare Didactică a Textului Literar.

Este apreciabil însă faptul că ambele eșantioane au demonstrat aproximativ același nivel de formare a Competențelor Literare , ceea ce validează desfășurarea experimentului de formare.

Datele obținute în rezultatul experimentului de constatare, ne-au demonstrat necesitatea valorificării metodologice a Textului Literar, care ne va conduce la dezvoltarea Competențelor Lectorale ale elevilor din clasele primare în cadrul

studierii literaturii, problemă ce urmează a fi soluționată în cadrul experimentului de formare.

Experimentul de formare presupune o etapă de pregătire a elevilor pentru Formarea și dezvoltarea Cercetării Literare prin analize literare elementare; Receptarea mesajului artistico-literar; Formarea unui bogat și variat registru lexicogramatical de comunicare a ideilor și impresiilor personale.

Experimentul va avea drept **scop: proiectarea și parcurgerea într-o succesiune logică a etapelor principale ale demersului didactic , construite din dimensiuni aplicative prezentate în figura 3.1 Demersul didactic în dezvoltarea Cercetării Literare la elevii claselor primare.**

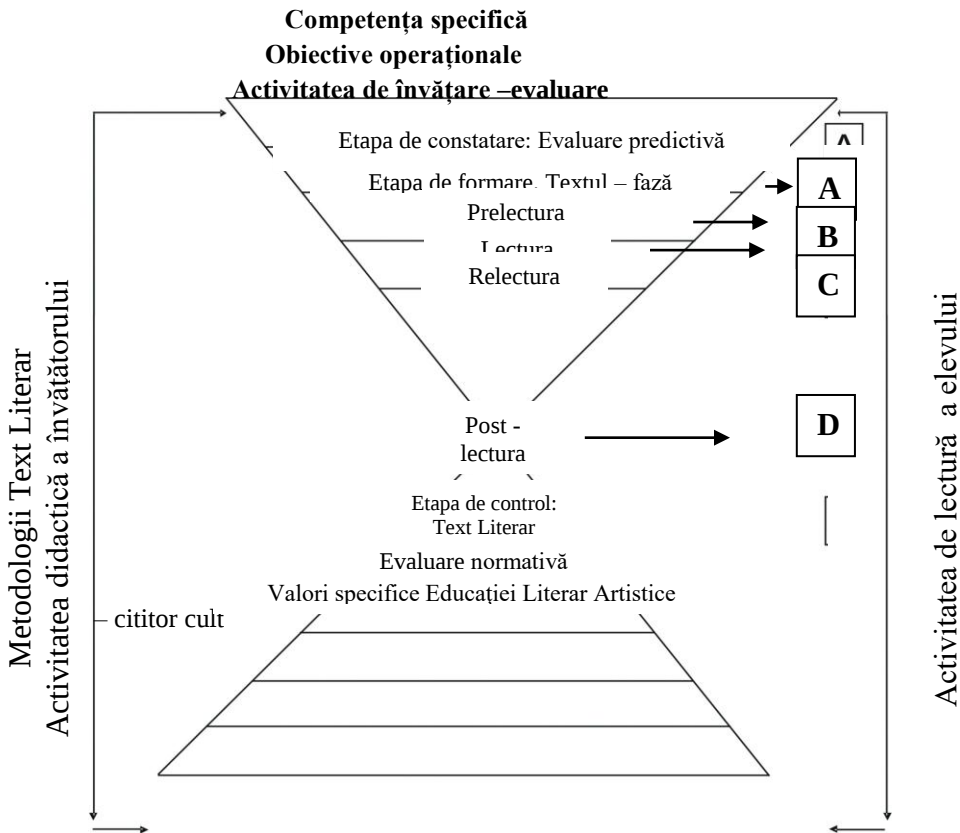

Figura 3.1. Demersul didactic în dezvoltarea Cercetării Literare la elevii claselor primare

- Aplicarea strategiilor didactice eficiente în dezvoltarea Cercetării Literare (s-a desfășurat în clasele experimentale, aplicându-se metode tradiționale specifice

Educației Literar Artistice a elevilor: exercițiul, metoda reproductivă – comentariul, interpretarea, metoda informativ – explicativă – receptivă, lectura creativă , dezvoltarea conținutului literar, dispută sau competiție de idei) și metode interactive (scrierea liberă, algoritmului, clusteringul, notițele, agende, fișele de lectură, știu – vreau să știu – învăț, cercetez).

Implementarea **Modelului de Valorificare Didactică a Textului Literar**;

- Abordarea valorificării metodologice a textului literar ca factor al educației literare a elevilor claselor primare;
- Implicarea subiecților (60 de elevi) din eșantionul experimental;
- Formarea unei motivații puternice în calitate de cititor / receptor;
- Demonstrarea orelor publice cu analiza eficienței tehnicilor propuse.

Elevii au urmărit patru condiții de dezvoltare a competențelor lectorale:

A. **Condiția lecturii ca eveniment** de cunoaștere, de plăcere estetică, de motivație a lecturii, de necesitatea explicării și interpretării a noțiunii de înțelegere a sensurilor, a sugestiilor, de descoperire a noi semnificații complementare în continuă raportare la sine ca eu – cititor;

B. **Condiția învățătorului ca performanță:**

Vorbitor cult; deține un limbaj literar funcțional; cunoaște și elemente ale limbajelor poetice; este motivat de trebuința / dorința lecturii; este cointerestat de un continuu act de comunicare cu textele literare;

Are o atitudine deschisă față de confortul literar; interlectură spirituală; deține un minim instrumental de analiză; are abilități de explicare – comentare a nivelului de înțelegere / comprehensiune a Textului Literar; demonstrează o gândire critică și judecată flexibilă.

C. **Condiția textului poetic ca operă:** este o așteptare; promite o provocare; solicită o receptare / angajare; implică intuiția cititorului; comunică prin imagini / figuri de stil; declanșează intuiții - stări – sentimente; oferă un nou univers spiritual, care - ți îmbogățește / întregeste ființa acestei valori deosebite fiind supuse selectării – structurării pe principiile conținuturilor Textului Literar.

D. **Condiția interpretării ca act de comprehensiune și de recreare:** lecturi repetate – reflecție – trăire, conștientizând intuițiile; înțelegere – comprehensiune; captare de sensuri – semnificații (motive); explicarea – comentarea sugestiilor (figuri de stil); ierarhizarea valorii textului, formula estetică; rezumarea – comentarea mesajului literar; transferul mesajului textului prin dezvoltarea sensului într-un text propriu; proiectarea desfășurată pe principiile educației literar –artistice.

În cadrul cercetării, pentru crearea condițiilor de învățare a literaturii române, am aplicat

Modelul de Valorificare Didactică a Textului Literar, care contribuie la formarea Cercetării Literare.

Datorită particularităților sale lingvistice și literare el devine un mijloc important de dezvoltare a competențelor comunicative ale elevilor. Asimilând limba și literatura prin intermediul textului literar autentic, elevul își va forma un limbaj literar, cu ajutorul căruia va acumula un număr mai mare de mijloace de exprimare, iar educația literară a elevilor va contribui direct la formarea percepției de a comunica literar fluent. Dorim să menționăm, că **textul literar** stimulează și procesul cognitiv de înțelegerea a textelor autentice, cu ajutorul cărora elevii își îmbogățesc cunoștințele prin noi achiziții.

Pe de altă parte, valorificarea metodologică a **textului literar** în clasele primare aduce o contribuție substanțială în procesul de educație multilaterală a elevilor, cultivând gândirea, orizontul intelectual și cultural al acestora, dezvoltând capacitatea de analiză independentă, gândire critică, generând emoții și sentimente, formând concepții estetice despre lume și viață. Ținem să afirmăm că valorificarea metodologică a **textului literar** poate să dezvolte, în pondere destul de echilibrată, cele patru deprinderi integratoare stabilite în didactica limbii și literaturii române: **comprehensiunea orală, comprehensiunea scrisă și exprimarea orală, exprimarea scrisă.**

Odată cu implementarea **Modelului de Valorificare Didactică a Textului Literar** în procesul de învățare a limbii și literaturii române se promovează și ideea de efort personal: trebuie să-l aranjăm pe elev în contact direct cu sursa de informare, îndemnându-l să caute, să exploreze, care îl pot conduce la redescoperirea „adevărului literar” prin forțele proprii.

Astfel, învățarea devine o experiență cu esență personală. Premisa de la care pleacă elevul, în contextul **Modelului de Valorificare Didactică a Textului Literar**, este că orice elev poate să învețe ceva, cu condiția alegerii celor mai potrivite metode și mijloace educaționale, ținând cont de ritmul propriu al dezvoltării, de nivelul real al cunoștințelor și capacităților cognitive.

Din perspectiva **Modelului de Valorificare Didactică a Textului Literar** am elaborat o metodică de lucru, care va include etape, metode și tehnici activ – participative, care pot asigura eficientizarea învățării limbii și literaturii române. Procesul de formare a competențelor lectorale le vom desfășura în două etape. Etapa inițială a fost organizată în lunile octombrie – decembrie 2021, a doua etapă în lunile martie – mai 2022.

Cu privire la îmbunătățirea procesului de predare – învățare – evaluare a limbii și literaturii române, în cazul nostru al Textului literar, sau dimpotrivă, cu privire la lacunele și deficiențele în predare.

La finalul primei faze a experimentului formativ vom efectua evaluarea competențelor lectorale ale elevilor în baza despritorilor de performanță pe niveluri (A, B, C)

* Datele obținute sunt prezentate în tabelul 3.4 și figura 3.2.

Tabelul 3.2. Competențele lectorale în baza Modelului de valorificare didactică a Textului Literar

Nivel	Eșantionul experimental (56 elevi)	
	Nr. Elevi	%
A	20	35,71 %
B	29	51,78 %
C	7	12,5 %

Datele prezentate în Tabelul 3.2 ne prezintă dezvoltarea competențelor lectorale ale elevilor claselor primare din eșantionul experimental în cadrul învățării literaturii române aplicând Modelul de valorificare didactică a Textului Literar. Activitățile formative realizate la etapa inițială a experimentului ne-au permis să evidențiem gradul de însușire; înțelegere și interpretare a textului literar; asimilarea unităților lexico – gramaticale, formularea corectă a gândurilor și opiniilor, receptarea valorilor literar – artistice ale Textului Literar.

Prin urmare, observăm declanșarea unor schimbări, lucru firesc, deoarece elevii au trecut prima fază, la această etapă pentru ei apare un „început literar” în dezvoltarea competențelor lectorale.

Figura 3.2. Dezvoltarea competențelor lectorale în baza Modelului de valorificare didactică a Textului Literar

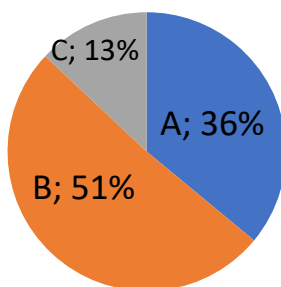

Figura indică o distribuție inegală a nivelurilor/rezultatelor obținute, cu o pondere majoritară a categoriei B (51%), urmată de categoria A (36%), iar categoria C (13%) având cea mai mică reprezentare. Figura confirmă faptul că

Modelul de valorificare didactică a Textului Literar are un impact pozitiv asupra dezvoltării competențelor lectorale, orientând elevii preponderent spre niveluri medii și înalte de performanță și limitând proporția celor aflați la un nivel scăzut.

Tabelul 3.3. Competențele lectorale în baza Modelului de valorificare didactică a textului literar

Nivel	Eșantionul experimental (56 elevi)	
	Nr. Elevi	%
A	13	23,21 %
B	31	55,35 %
C	12	21,44 %

Datele prezentate în tabelul 3.3 ne prezintă dezvoltarea competențelor lectorale a elevilor în cadrul învățării textului literar în baza Modelului de valorificare didactică a textului literar.

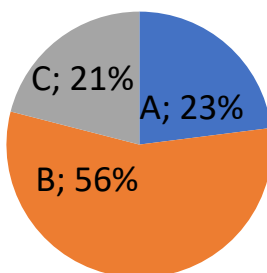

Figura 3.3. Dezvoltarea competențelor lectorale în baza Modelului de valorificare didactică a textului literar

Se observă că **majoritatea elevilor se află în categoria B (56%)**, ceea ce indică un nivel mediu de dezvoltare a competențelor lectorale. **Categoria A (23%)** reflectă un nivel înalt atins de aproape un sfert dintre elevi, iar **categoria C (21%)** arată existența unui grup încă semnificativ care întâmpină dificultăți. Faza a doua a experimentului de formare a fost o etapă de pregătire a elevilor pentru formarea, dezvoltarea receptivității literar – artistice prin: analize literare elementare, observarea specificului **text literar**, conversații în baza textului literar, utilizând următoarele metode și tehnici, cum sunt:

Imaginația ghidată, asocieri libere etc.

Obiectivele pe care le-am urmărit prin utilizarea acestor metode au avut drept scop:

- Să asigure o mai bună înțelegere a **textului literar** printr-o implicare mai mare a elevilor;
- Să ajute elevii să-și folosească experiența și trăirile personale în procesul de asimilare a textului literar;
- Să trezească interesul pentru lectură.

Rezultatele obținute reflectă evoluția dezvoltării nivelului de posedare a competențelor literare ale elevilor din eșantionul experimental în faza I (ianuarie-februarie), faza a II-a (martie-aprilie).

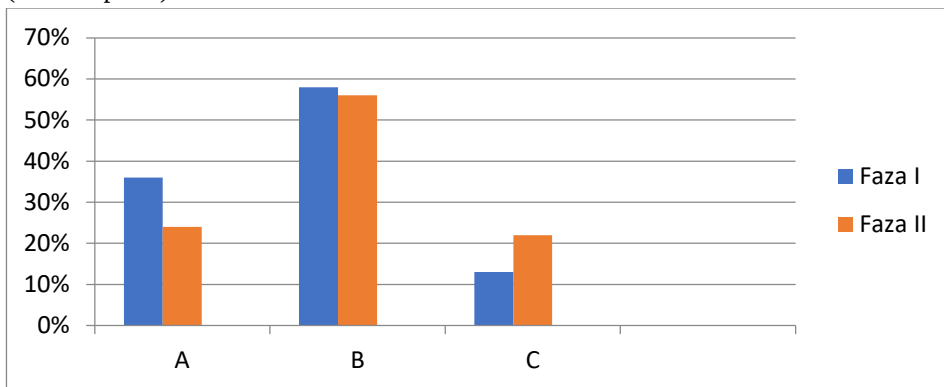

Figura 3.4. Evoluția competențelor lectorale în baza Modelului de valorificare didactică a textului literar

În **figura 3.4** observăm o creștere treptată a nivelului de dezvoltare a competențelor lectorale ale elevilor din eșantionul experimental: de la 57,78% , la 55,35% , la nivelul B; la nivelul C , au evoluat de la 12,5% , până la 21,42% ; și o mică descreștere, dar care , de asemenea, se înscrie în categoria realizărilor, la nivelul A , de la 35,71% , la 23,21%.

Rezultatele obținute ne conving că aplicarea Modelului de valorificare didactică a textului literar are o influență benefică asupra dezvoltării competențelor lectorale și contribuie la învățarea eficientă a conținuturilor literare de către elevii claselor primare. Remarcăm faptul că contribuția literaturii artistice la dezvoltarea școlarului mic este enormă.

Valorificarea metodologică a textului literar trebuie să fie organizată astfel, încât să putem menține un echilibru literar între cele patru deprinderi integratoare: exprimarea orală (vorbirea), exprimarea scrisă (scrierea), înțelegerea orală (audierea), înțelegerea scrisului (citirea).

Formarea și dezvoltarea competențelor lectorale ale elevilor din eșantionul experimental s-a produs prin implementarea **Modelului de valorificare didactică a textului literar** în cadrul învățării literaturii artistice.

Astfel, putem afirma că **Modelul de valorificare didactică a textului literar** contribuie la formarea:

- ❖ capacităților de a realiza o lectură motivată, oferind ca suport un text interesant pentru elevi;
- ❖ competenței de exprimare orală creativă, prin receptivitate spre problematizarea textului (final modificat, sugestii de rezolvare a unor situații de conflict). Acest tip de explorare a textului literar dezvoltă gândirea critică și imaginația elevilor, contribuind și la îndepărtarea stereotipurilor din exprimarea literară;
- ❖ deprinderi de a scrie și a comunica se exprima într-un mod mai liber, exprimându-și propriile idei,

având la dispoziție un inventar larg de unități literare și o gramatică prezentată ca o componentă intrinsecă a actului de comunicare literară.

Obiectivul urmărit în experimentul formativ a fost „**eliberarea elevilor**”, stimularea plăcerii de a-și expune gândurile, impresiile, de aceea, ajutorul acordat trebuie să fie moderat și permisibil până la momentul în care învățătorul nu-i formează elevului deprinderea de a aștepta sau a solicita acest ajutor. Limbajul bogat, care se conține în textul literar autentic oferă elevilor un maximum de posibilități de exprimare, evitând clișeele și achiziția de structuri „**le pot face pe toate**”. Astfel, unitățile literare, inclusiv expresiile la temele concrete, cu ajutorul tehnicii de exersare, au fost însușite de către elevi folosind contextele literare propuse.

Limbajul literar care pornește de la un text literar autentic are ca scop final construirea comunicării literare personale, facilitând integrarea elevilor în viața social-culturală.

În concluzie , putem susține următoarele:

- Rezultatele experimentului pedagogic de formare prezintă dovada unei activități productive de formare a competențelor lectorale ale elevilor aplicând **Modelul de valorificare didactică a textului literar**, ca factor al învățării literaturii artistice.
- **Modelul de valorificare didactică a textului literar** și-a confirmat valoarea pedagogică în formarea competențelor lectorale, deoarece experimentarea lui în cadrul învățării literaturii artistice a asigurat creșterea esențială a nivelului de posedare a competențelor lectorale ale elevilor.

La etapa finală a experimentului pedagogic ne-am propus testarea eficienței **Modelului de valorificare didactică a textului literar** și compararea nivelului de posedare a competențelor lectorale ale elevilor din eșantionul experimental și eșantionul de control. În cadrul experimentului de control au fost implicați toți cei 54 de elevi de la etapa experimentului de constatare.

Parametrii stabiliți pentru evaluarea competențelor lectorale au vizat: stabilirea locului și a timpului în care este plasată acțiunea în text, identificarea agenților antrenați în

acțiune, clasificarea lor în personaje principale/secundare, evidențierea etapelor acțiunii, înțelegerea globală a mesajului literar, înțelegerea conținutului de idei a textului , etc.

Lectura fiecărui text literar, în baza căruia s-au organizat activitățile de învățare a literaturii artistice, a fost urmată de instrumentarea procedurilor de evaluare formativă, după cum sunt:

- ✓ formularea de răspunsuri la întrebările asupra textului;
- ✓ evidențierea imediată a răspunsurilor corecte;
- ✓ rezolvarea, în grup, a unor sarcini de cercetare a textului literar;
- ✓ dezvoltarea textului literar prin elaborarea unui alt final;
- ✓ intitularea textului;
- ✓ discutarea conținutului de idei al textului.

Implementarea Modelului de valorificare didactică a textului literar în cadrul învățării literaturii artistice a vizat următoarele direcții și obiective:

- ☐ formarea corectă a limbajului literar;
- ☐ crearea sursei de îmbogățire a limbajului literar, formarea unui bogat și variat registru de unități literare;
- ☐ crearea modelului de vorbire corectă, literară;
- ☐ dezvoltarea abilităților pentru lectură;
- ☐ formarea celor mai elementare priceperi de înțelegere și apreciere a literaturii artistice;
- ☐ crearea și formarea dexterităților de analiză și sinteză a informației literare;
- ☐ dezvoltarea gândirii critice;
- ☐ producerea gustului estetic, artistic;
- ☐ evoluția capacităților creative ale elevilor;
- ☐ amplificarea intelectului elevului.

Aplicând două teste de evaluare , s-a verificat nivelul de posedare a conținutului literar al elevilor din eșantionul experimental și eșantionul de control. Rezultatele probei de control sunt expuse în **Tabelul 3.4.** și **Figura 3.5.**

Tabelul 3.4. Rezultatele experimentului de control

Nivel	Eșantionul experimental (elevi)		Eșantionul de control (elevi)	
	Nr. de elevi	%	Nr. de elevi	%
A	8	14,28%	25	46,29%
B	34	60,71%	23	42,59%
C	14	25%	6	11,11%

Analiza datelor din Tabelul 3.4 evidențiază diferențe semnificative între eșantionul experimental și eșantionul de control în ceea ce privește distribuția elevilor pe niveluri de performanță (A, B și C).

Comparativ, se constată că:

- eșantionul experimental are un **număr mai mare de elevi la nivelurile B și C**, ceea ce indică o performanță generală mai slabă;
- eșantionul de control are **o proporție semnificativ mai mare de elevi de nivel A**, reflectând rezultate superioare.

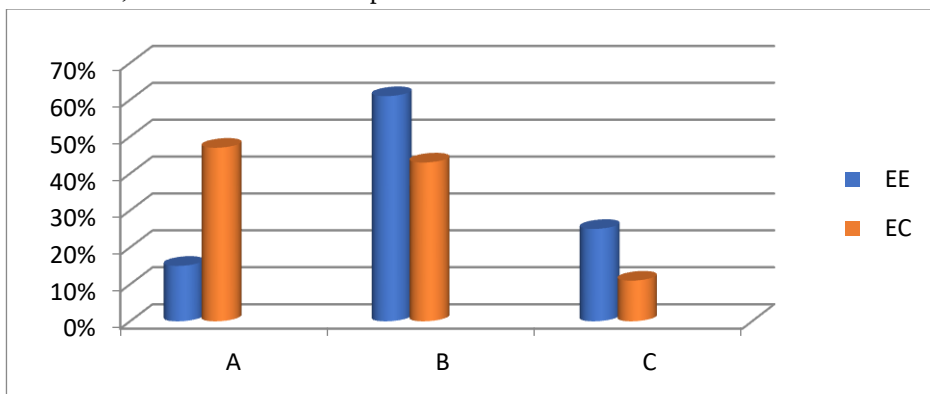

Figura 3.5. Rezultate pe niveluri (Experimentul de control).

Datele din **Figura 3.5** evidențiază o **evoluție semnificativă a competențelor lectorale în eșantionul experimental**, comparativ cu eșantionul de control, de la experimentul de constatare la cel de control.

Grafic, rezultatele obținute sunt reprezentate în **Figura 3.6**.

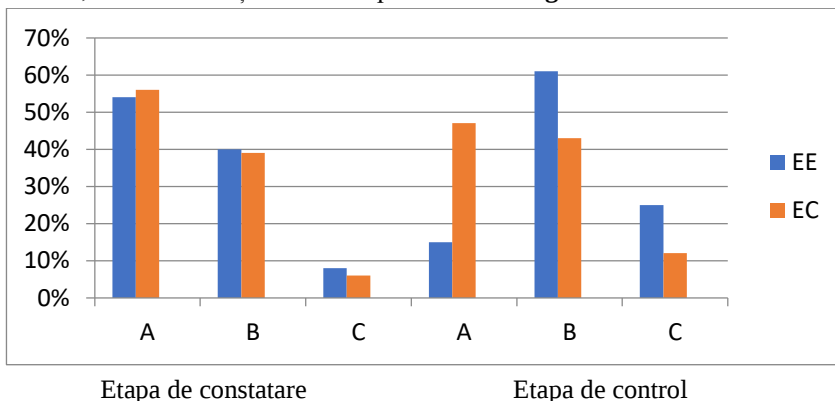

Figura 3.6. Evoluția rezultatelor în baza Modelului de valorificare didactică a textului literar

Așadar, analizate în plan comparativ, rezultatele obținute prin intermediul celor două evaluări de control ne prezintă diferențe vizibile de calitate în ceea ce privește performanțele elevilor obținute în baza implementării **Modelului de valorificare didactică a textului literar**, care ne-a condus la înregistrarea unui progres școlar evident în procesul de învățare a literaturii artistice și la o dezvoltare vizibilă a competențelor

lectorale pe toate cele trei niveluri. În procesul includerii blocului verbal-comunicativ cu orientare literară a elevilor din cele două eşantioane (experimental şi de control) în realizarea testelor, prin observarea, interpretarea şi sintetizarea datelor, s-a depistat că rezultatele variază în funcţie de pregătirea elevilor. În ceea ce priveşte eşantionul de control, s-au observat anumite schimbări sub aspectul însuşirii unităţilor literare.

Concluzii generale şi recomandări

Cercetarea efectuată relevă diversitatea opiniilor în problema studierii literaturii artistice în ciclul primar şi multitudinea soluţiilor pe care le oferă aceasta. Textul literar ocupă un loc important în procesul de învăţare a literaturii artistice, prin intermediul lui se realizează scopurile instructiv-educative. În baza interpretării ideilor teoretice, a examinării cadrului experienţial, putem formula următoarele concluzii:

1. Utilizarea textului literar în procesul de predare-învăţare a literaturii române este incontestabilă şi absolut necesară. Textul literar antrenează elevii în însuşirea şi perfectarea deprinderilor de exprimare literară, fiind un mijloc real de îmbogăţire a cunoştinţelor de literatură română; el este un factor de informare şi modelare a comunicării literare aflate sub semnul valorii, un model de exprimare literară la care sperăm să ajungă elevii. În procesul de alegere a textelor se va ţine seama de anumite principii şi criterii de selectare, cum sunt: accesibilitatea în raport cu nivelul dezvoltării intelectuale şi de cultură generală a elevilor, atractivitatea, valoarea, volumul textului etc.
2. În cadrul învăţării literaturii române, textul literar poate să elimine monotonia şi să provoace noi motivaţii elevilor. Descoperind textele literare, valorile lor, elevii devin mai motivaţi şi stimulaţi în asimilarea informaţiei literare.
3. Formarea unei exprimări literare corecte, coerente şi productive în procesul de asimilare a literaturii artistice se realizează prin valorificarea metodologică a textului literar, care contribuie la dezvoltarea competenţei literare.
4. Examinarea dimensiunii teoretice a condus la stabilirea elementelor componente ale

Modelului de valorificare didactică a textului literar, care are valoare formativă. Implementarea lui în cadrul învăţării literaturii române se referă la diversele metode şi tehnici activ-participative de explorare a textului literar.

5. Etapele cadrului pentru învăţarea interactivă şi dezvoltarea gândirii critice
Evocare – Realizare a sensului – Reflecţie oferă posibilităţi de modernizare a metodologiei de explorare a textului literar în cadrul învăţării literaturii române

într-o perspectivă mai largă, care vizează dezvoltarea personalității elevilor prin formarea competențelor lectorale.

6. Din perspectiva **Modelului de valorificare didactică a textului literar**, în baza competenței lectorale, se formează și se dezvoltă competența comunicativă literară, competența lingvistică și competența socio-culturală.
7. Interpretarea datelor experimentale din perspectiva formării competențelor lectorale ale elevilor din clasele primare prezintă dovada unei activități productive de învățare a literaturii artistice în baza valorificării metodologice a textului literar.
8. Valorificarea metodologică a textului literar presupune interpretarea celor citite pentru a-și forma atitudinea proprie față de opera literară, stimularea gândirii reflexive și critice în raport cu diverse mesaje receptate, cultivarea interesului pentru lectură.
9. Rezultatele cercetării au confirmat ipoteza formulată și au demonstrat realizarea obiectivelor generale ale investigației.

Fenomenul investigațional, ca sinteză analitică la nivel teoretic și experimental, a generat mai multe aspecte metodologice. Acestea pot fi formulate într-un șir de „**recomandări**” practice, care vizează domeniul învățării literaturii române din perspectiva formării competențelor lectorale ale elevilor din clasele primare:

1. Învățătorul trebuie să fie un ghid care îndrumă eforturile receptive ale elevilor, un ghid competent, inteligent, imaginativ, cu un gust estetic elevat, pentru ca prin întregul său comportament să introducă la lecție dimensiunea estetică și să sensibilizeze elevii. În acest sens, relaționarea metodologică propusă poate fi aplicată în procesul învățării literaturii române și în clasele gimnaziale.
2. În fiecare caz aparte, metodele de explorare a textului literar pot varia în funcție de

conținut, precum și de pregătirea generală a clasei, însă orientarea lor spre formarea competențelor devine un factor care influențează rezultativitatea învățării. Acest fenomen este relevant pentru practica învățării literaturii române în ansamblu.

3. Nicio metodă nu poate fi considerată la fel de eficientă pentru orice situație, pentru orice categorie de elevi. Imperativele la care trebuie să răspundă orice metodă de explorare a textului și după care se apreciază eficiența ei din perspectiva **Modelului de valorificare didactică a textului literar**, se referă la modul în care este prezentat textul și la gradul de antrenare a elevilor în procesul învățării literaturii române.

4. Textele trebuie selectate astfel încât, prin mesajul și calitățile lor literar-artistice, să trezească interesul elevilor pentru literatura română. Învățătorul trebuie să-și organizeze astfel activitatea, încât să trezească la elevi curiozitatea, să le păstreze interesul viu spre cunoașterea literaturii artistice și să provoace căutarea – descoperirea „**noului literar**”. În acest proces de descoperire este utilă metodologia propusă de cercetarea noastră.

BIBLIOGRAFIE

1. ALBULESCU I. M. *Predarea și învățarea disciplinelor socio-umane. Elemente de didactică aplicată*. Iași: Polirom, 2000. 224 p. ISBN 973-351325-3
2. ARDELEANU, S. M. *Repere în dinamica studiilor pe text. De la o gramatică narativă către un model de investigație textuală*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1995. 120 p. ISBN 973-30-4843-7.
3. BOTEZATU, L. *Retroacțiunea în educația lingvistică și literar-artistică a elevilor*. Comrat, 2008. 23 p. ISBN 978-9975-9647-1-2.
4. BURLACU A. *Ghid metodic pentru dezvoltarea comunicării orale „Universul poetic vierian în învățământul primar”*, Slatina, România, editura Edudel, 2026, 25p, ISBN:978-630-369-548-8.
5. BURLACU A. *Ghid metodologic „Valorificarea textului literar în clasele I și a II-a”*, Slatina, editura Edudel, 2026, 18p, ISBN: 978-630-369-547-1.
6. BURLACU A. *Receptarea mesajelor literare orale în ciclul primar: dimensiuni interpretative și mecanisme metacognitive*. În materialele conferinței internaționale „Știință, educație, cultură 35-a aniversare a Universității de Stat din Comrat” culegere de articole Vol.4. 2026. Comrat. ISBN 978-9975-83-333-2.
7. CALLO T. *Educația comunicării verbale*. Chișinău: Litera, 2003. 148 p. ISBN: 9975-74-559-8.
8. CEMORTAN, S. *Metode active în activitatea literar-artistică a preșcolarilor (grupa medie și cea mare)*. Chișinău: Editura Lumina, 1987. 220 p.
9. CERGHIT, I. *Metode de învățământ*. Iași: Polirom, 2006. 320 p. ISBN 973-460175-X.
10. CORNEA, P. *Introducere în teoria lecturii*. Iași: Polirom, 1998. 256 p. ISBN 973-683-035-7.
11. COȘERIU, E. *Lecții de lingvistică generală*. Chișinău: Editura Arc, 2000. 302 p. ISBN 9975-61-146-X.
12. COȘERIU, E. *Lingvistică integrală*. București: Editura Fundației Culturale Române, 1996. 184 p.
13. DERSIDAN, I. *Metodica predării limbii și literaturii române*. Oradea: Editura Universității Emanuel, 2003. 400 p.
14. ECO, U. *Opera deschisă*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1969. 312 p. ISBN 973-26-0257-5.

15. EFTENIE, N. *Introducere în metodică studiului limbii și literaturii române*. Cluj-Napoca: Editura Paralela 45, 2000. 344 p. ISBN 978-973-47-0427-9.
16. GAGNE R. *Condițiile învățării*, (trad.E.Noveanu, A.Lăzărescu), București, editura Didactică și Pedagogică, 1975, 336p.
17. GRANACI, L. *Instruire prin joc. Teorie și practică*. Chișinău: Epigraf, 1999. 127 p. ISBN 978-9975-109-34-5.
18. GRANACI, L, CALLO, T. *Ghid de implementare a manualului. Limba și literatura română, clasa I, pentru școlile cu predare în limbile minorităților naționale*. Chișinău: Editura Arc, 2019. 314 p.
19. GRIGOROVITȚĂ, M. *Predarea și învățarea limbilor străine*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1995. 127 p. ISBN 973-30-4220-X.
20. GUȚU, VI. *Pedagogie*. Chișinău: CEP USM, 2013. 508 p. ISBN 978-9975-71-450-1.
21. IONESCU-RUXĂNDIOIU, L. *Limba și comunicare*. Elemente de pragmatică lingvistică. București: Editura All Educațional, 2003. 112 p. ISBN 973-684-557-5.
22. JAKOBSON, R. *Lingvistică și poetică*. Traducere de Mihai Nasta și Matei Călinescu. București: Editura Științifică, 1970. 125 p. ISBN 973-96223-72.
23. KRISTEVA, J. *Problemele structurării textului*. În: Pentru o teorie a textului, antologie „Tel Quel”, coord. Roland Barthes. București: Editura Univers, 1980.
24. MUNTEANU, Șt. *Introducere în stilistica operei literare*. Timișoara: Editura „Ac Vest”, 1995. 326 p.
25. NEACȘU, L. *Instruire și învățare*. Ed. I. București: Editura Științifică, 1990. 243 p. ISBN 973-29-0070-9.
26. OPREA, C.L. *Strategii didactice interactive*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2006. 315 p.
27. PARFENE, C.-tin. *Teorie și analiză literară: Ghid practic*. București: Editura Științifică, 1993. 346 p. ISBN 973-44-0115-7; ISBN 978-973-44-0115-4.
28. PASCARDI, I. *Nivele estetice*. București: Editura Academiei R.S.R., 1972. 254 p.
29. PĂTRAȘCU, D. *Tehnologii educaționale*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2005. 698 p. ISBN 9975-78-379-1.
30. PÎSLARU, VI. *Introducere în teoria educației literar-artistice*. Chișinău: Editura Museum, 2001. 311 p., pp. 13–14.
31. PESCARU M., **DOBRIN N.**, *Dezvoltarea abilităților de lectură cu ajutorul textului literar la elevii din ciclul primar*, În revista :Didactica Pro, revistă de teorie și practică educațională, nr.3-4 (151-152), 2025, pp.60-63, ISSN 1810-6455.
32. PESCARU M., **DOBRIN N.**, *Dezvoltarea competențelor de comunicare pe baza textului literar în învățământul primar* În : Revista Științifică de Pedagogie și Psihologie „Univers Pedagogic”-nr. 2 ((40-44) august 2025, E-ISSN 1811- 5470.

33. RIVERS W.M., *Formarea deprinderilor de limbă străină*. București: Ed. Didactică și Pedagogică, 1977. 370 p .
34. **STRAH L.**, *Aspects of assimilation of textual information at the primary stage of knowledge*. În *Materialele Conferinței Internaționale „Știință, educație și cultură”*, Comrat, 2023, Vol.2, pp.337-342. ISBN 978-9975-83-254-0
35. **STRAH L.**, **BUZEA M.**, *Etapale de formare a motivației limbajului literar în limba română la elevii claselor primare*. În *Materialele Conferinței „Cercetarea pedagogică: exigențe contemporane și perspective de dezvoltare”*, Chișinău, editura CEP UPS „I.Creangă” ediția 2, 2024, pp.153-158, ISBN 978-9975-48-197-7.
36. **STRAH L.**, **FLOREA V.A.**, *Implementation of the technology of reception of the oral literary message in Romanian literature in primary education*. În *materialele revistei „Acta et commentationes”*, de tip B, nr.4(38), 2024, pp.86-91, ISSN 1857-0623.
37. **STRAH L.**, *Authentic literary text as a model for learning Romanian literature in primary classes*. În *materialele revistei „Acta et commentationes”*, de tip B, nr.4(38), 2024, pp.92-96, ISSN 1857-0623.
38. **STRAH L.**, *Evoluția conceptului de lexic în limba română (aspecte didactice)*. În *Materialele Conferinței "Rigoare exegetică și vocație pedagogică"*, Chișinău, editura Centrul Editorial Poligrafic al Universității de Stat din Moldova, ediția 1, 2022, pp.165-172, ISBN: 9789975-62-481-7.
39. ȘCHIOPU, C. *Interpretarea operei literare din perspectiva noțiunilor temă, motiv, laitmotiv*. În: *Limba română*, 2005, nr. 11, pp. 155–159.
40. ȘERDEAN I., *Metodica predării limbii române la clasa a IV-a*, București, editura Didactică și Pedagogică, 1993, 225p.
41. ȚUGUI, Gr. *Interpretarea textului poetic*. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 1999. 222 p.
42. VASILE, M. *Teoria literaturii*. București: Editura ATOS, 1985. 160 p.

Limba engleză

43. ADAM J. M. *Les textes: types et prototypes: récit, description, argumentation, explication et dialogue*. Paris: Nathan Université, 1992. 223–224 p.
44. BAHTIN, M. *Literature Theory*. 8 p. ISBN 978-9975-50-055-5.
45. PLETT, P. F. *Intertextualities*. ISBN 3-11-011637-5.
46. EDMONSON W. *Spoken Discourse ,A model for Analysis*, Londra, New York, Longman, 1981, 134p.
47. LOTMAN, Y. *Studies of Typology of Culture*. București: Editura Univers, 120 p.
48. NEW C., *Philosophy of Literature. An Introduction*, London, New York, Routledge, 2000, 151p.

Limba franceză

49. BARTHES, R. *La linguistique du discours*. Chișinău: Cartier, 2006. 443 p. ISBN 978-9975-79-400-8.

50. DUCROT, O.; SCHAEFFER, J.M. *Le nouveau dictionnaire encyclopédique des sciences du langage*. București: Maison d'édition Babel, 1996. 530 p. ISBN 2-020-38181-8.

LISTA PUBLICAȚILOR AUTORULUI PE TEMA TEZEI

Articole în reviste științifice:

51. **DOBRIN N.**, STRAH, L. Authentic literary text as a model for learning romanian literature in primary classes. În: Revista Științifică „Acta et Commentationes ” nr.4 (38) 2024, pp. 92-96 , ISSN 1857-0623 . Disponibil: [View of Vol 38 No 4 \(2024\): Acta et Commentationes, Sciences of Education | Acta et Commentationes, Sciences of Education](#) (categoria C)
52. **DOBRIN N.** Strategii moderne de valorificare didactică a textului literar în învățământul primar. În: Revista Științifică de Pedagogie și Psihologie „Univers Pedagogic”-nr.3 (91) 2026, pp. ISSN 1811-5470, E-ISSN 1857-4521 (categoria C)
53. **DOBRIN, N.** The importance of Literary Text in the Development of Communication Skills in Primary School Students. În : *Conferința Internațională „Crossing Boundaries in Culture and Communication*, Universitatea Româno-Americană, București, ediția a XV-a, 1 noiembrie 2024. Nr.1, revista Pro Universitaria, pp.142-154, ISSN=2248-2202 <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1352429> (CEOOL)
54. **DOBRIN, N.** Textul literar în diversitatea formelor lui de manifestare .În: Conferința Internațională-Asigurarea Egalității de Șanse prin Management Educațional și Servicii de Asistență Psihopedagogică în Contextul Provocărilor, mai 2023, CJRAE Arad, pp.155-161, editura Pro Universitaria București, vol.5, ISBN 978-606-26-1818-6. <https://acrobat.adobe.com/id/urn:aaid:sc:EU:a84054ad-c390-4828-a340-59c627b8d861> (CEOOL)
55. **DOBRIN, N.** Importanța lecturii în instruirea și educarea elevilor la clasele primare. În: Noi tendințe în predarea limbajelor de specialitate în contextul racordării învățământului la cerințele pieței muncii. Conferință Internațională „In Memoriam Tamara Matei”, ediția a V-a, Chișinău, 2022, pp. 114–120. ISBN 978-9975-159-83-8. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/169810
56. **DOBRIN, N.** Importanța textului literar în procesul de formare a competențelor de comunicare. În: *Traducerea – act creativ: între știință și artă: in honorem Ludmila ZBANȚ, profesor universitar, doctor habilitat cu ocazia aniversării a 65-a de la naștere*: Materiale ale Colocviului Internațional, 14 aprilie 2022. Chișinău: CEP USM, 2022, Chișinău, 2022, pp. 414–420. ISBN 978-9975-159-37-1. https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/172814
57. **DOBRIN, N.** Necesitatea utilizării textului literar ca bază pentru cunoașterea mediului lingvistic literar. *Educația din perspectiva conceptului Clasa Viitorului*: Conferința științifice naționale cu participare internațională, Ediția 3, 4-5 noiembrie 2022. Chișinău: S.n., 2022 (CEP UPSC), pp.330–334. ISBN 978-9975-46-681-3. https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/175189

58. **DOBRIN, N.** Dezvoltarea competenței de lectură la elevii claselor primare. În: *Știință, educație, cultură* Conferința științifico-practică internațională, Vol. 2, 13 februarie 2023. Comrat: A&V Poligraf, Chișinău, pp.373-377. ISBN 978-9975-83-254-0. https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/179764
59. **DOBRIN, N., STRAH, L.** Textul literar un factor important al literaturii române clasele primare. În: Научно-образовательное пространство: реалии и перспективы повышения качества образования: III Международная научно-практическая конференция, Ediția 3, 30 noiembrie 2023. Comrat: Tipografia "A & V Poligraf", 2023, pp. 234-237. ISBN 978-9975-83-293-9. https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/228318
60. **DOBRIN, N.** Învățarea literaturii române prin intermediul textului literar în ciclul primar. În: conferința științifică internațională „*Cercetarea pedagogică: exigențe contemporane și perspective de dezvoltare*”, 8–9 noiembrie 2024. editura CEP UPS „I. Creangă”, ediția a II-a, Chișinău pp.224-227, ISBN: 978-9975-48-197-7. https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/223802
61. **DOBRIN, N. STRAH, L., CATERENCIUC, S.** Importanța textului literar în dezvoltarea abilităților de comunicare la elevii din clasele primare. În . În: *Știință, educație, cultură* Conferința științifico-practică internațională, Vol. 3, 2025. Chișinău, ISBN Comrat: A&V Poligraf, ISBN 978-9975-83-257-1 https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/230637
62. **DOBRIN, N.** Textul literar ca factor al învățării literaturii române în clasele primare în *The Small Drama Box Brochure. Guide of Good Practices. Erasmus+ KA210 Project “The Inclusion of Students with Few Opportunities into the European Dimension”*, cod proiect **2022-2-RO01-KA210-SCH-000095715**. **Tip lucrare:** ghid de bune practici / material metodologic. **Baza de date:**, platforma proiectului, site-ul instituției [The Small Drama Box – Liceul Teoretic „Nicolae Titulescu” Slatina](#)

ADNOTARE
DOBRIN Nicoleta
„ VALORIFICAREA METODOLOGICĂ A TEXTULUI LITERAR ÎN
PROCESUL DE STUDIERE A LITERATURII ROMÂNE ÎN CLASELE
PRIMARE” Chișinău, 2026

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie **din 147 de titluri, 21 de anexe, 105 pagini text de bază, 13 figuri, 14 tabele.**

Publicații la tema tezei: 4 lucrări științifice, 17 conferințe

Cuvinte cheie: text literar (TL), text literar autentic (TLA), text instrucție, asimilare metodologică, competențe lectorale (CL), competențe de comunicare literară (CCL), competențe lingvistice (CL), competențe socio-culturale.

Domeniul de studiu reprezintă teoria și metodologia instruirii în clasele primare.

Scopul lucrării constă în consemnarea epistemologică a textului literar și valorificarea lui în practica educațională prin aplicarea **Modelului de valorificare didactică a textului literar.**

Obiectivele cercetării: analiza surselor conceptuale și studiul literaturii privind statutul textului literar în procesul de învățare a operei literare; abordarea teoretică a posibilităților cognitive și formative ale textului literar; elucidarea conținutului și modalităților de valorificare metodologică a textului literar; consemnarea dimensiunii practic-operaționale de formare a competențelor lectorale în procesul de asimilare a conținuturilor literare; stabilirea descriptorilor de performanță a competențelor lectorale în cadrul procesului de învățare a operei literare în clasele primare în baza textului literar; elaborarea **Modelului de valorificare didactică a textului literar** și validarea lui prin experiment.

Noutatea și originalitatea științifică rezidă în identificarea cadrului de referință al textului literar, argumentarea valorii formative a textului literar în aspectul celor patru deprinderi curriculare integratoare: comprehensiunea orală, comprehensiunea scrisă, exprimarea orală și exprimarea scrisă; demonstrarea eficienței valorificării metodologice a textului literar în procesul de asimilare a conținuturilor literare în clasele primare, elaborarea și fundamentarea teoretico-practică a **Modelului de valorificare didactică a textului literar.**

Problema științifică soluționată în cercetare constă în proiectarea **Modelului de valorificare didactică a textului literar** și contribuția metodologică în modernizarea procesului de învățare a operelor literare prin intermediul textului literar autentic de către elevii claselor primare.

Semnificația teoretică a cercetării este argumentată de: complexitatea conceptului de competență de comunicare literară și necesitatea operaționalizării sale eficiente în cadrul formativ al învățării; fundamentarea teoretică și a perspectivelor metodologice și a principiilor în cadrul abordării textului literar autentic; evidențierea necesității unei abordări holistice în vederea celor patru deprinderi integratoare: comprehensiunea orală, comprehensiunea scrisă, exprimarea orală și exprimarea scrisă; integrarea tuturor componentelor ce aparțin textului literar, a abilităților de gândire critică prin valorificarea metodologică a textului literar autentic.

Valoarea aplicativă a lucrării este validată de: elaborarea și implementarea Modelului de valorificare didactică a textului literar care poate fi implementat atât în clasele primare, cât și la ciclul preșcolar în procesul de învățare a conținuturilor literare.

Implementarea rezultatelor științifice s-a produs prin activitatea didactică în **cadrul Școlii Gimnaziale Numărul 13 din orasul Râmnicu-Vâlcea, județul Vâlcea** comunicări la conferințe naționale și internaționale, **publicații în reviste științifice tip B precum: Acta et Commentationes, Univers Pedagogic .**

ANNOTATION

DOBRIN Nicoleta

" THE METHODOLOGICAL VALORIZATION OF THE TEXT IN THE PROCESS OF STUDYING ROMANIAN LITERATURE IN PRIMARY CLASSES ",

Chişinău, 2026

Thesis structure: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 147 titles, 21 annexes, pages 105 basic text , 13 figures, 14 tables.

Thesis publications: 4 scientific papers , 17 conferences.

Keywords: literary text,authentic literary text ,instruction text, methodological assimilation, lectures ,literary communication skills,language skills,socio-cultural skills.

The field of study represents the theory and methodology of training in primary classes.

The purpose of the paper consists in the epistemological recording of the literary text and its capitalization in the educational practice by applying the Model of didactic capitalization of the literary text.

Research objectives: analysis of conceptual sources and study of literature on the status of the literary text in the learning process of literary work; theoretical approach to the cognitive and formative possibilities of the literary text ; elucidation of the content and modalities of methodological capitalization of the literary text;

Designation of the practical-operational dimension of the formation of the lecturer competences in the process of assimilating the literary contents ; establishing the descriptors of performance of the lecturer skills in the process of learning the literary work in the primary classes based on the literary text; elaboration of the Model of didactic capitalization of the text and its validation by experiment.

The novelty and scientific originality lies in the identification of the reference framework of the literary text, the argumentation of the formative value of the literary text in the aspect of the four integrative curricular skills: oral comprehension , written comprehension and oral expression, written expression; demonstrating the efficiency of the methodological capitalization of the literary text in the process of assimilating the literary contents into the primary classes ,elaboration and theoretical-practical substantiation of the Model of didactic capitalization of the literary text.

The scientific problem solved in research consists in the design of the Model of didactic capitalization of the literary text and the methodological contribution in the modernization of the learning process of literary works through the authentic literary text by the students of the classes primary.

The theoretical significance of the research is argued by: the complexity of the concept of literary communication competence and the need for its efficient operationalization in the formative framework of learning ; theoretical substantiation and methodological perspectives and principles in the approach of the authentic literary text ;

Highlighting the need for a holistic approach to the four integrative skills: oral comprehension, written comprehension and oral expression, written expression; integration of all components belonging to the literary text , of critical thinking skills by methodological capitalization of the authentic literary text.

The applicative value of the paper is validated by: elaboration and implementation of the Model of didactic capitalization of the literary text that can be implemented both in the primary classes , as well as in the preschool cycle in the process of learning literary content.

The implementation of scientific results took place through didactic activity within Secondary School no.13, Râmnicu Vâlcea the town, Vâlcea county, România at national and international conferences, publications *Acta et Commentationes, Univers Pedagogic.*

DOBRIN Nicoleta

**„VALORIFICAREA METODOLOGICĂ A TEXTULUI LITERAR ÎN
PROCESUL DE STUDIERE A LITERATURII ROMÂNE ÎN
CLASELE PRIMARE ”**

532.02-Didactica școlară pe trepte și discipline de învățământ

**REZUMATUL
Tezei de doctor în științe ale educației**

Aprobat spre tipar: 7.07.2026
Hârtie offset. Tipar offset.
Coli de tipar: 1.5

Formatul hârtiei 60x84 1/16
Tiraj ex. 15
Comanda nr: 35
